

1868 Twee Meijelse zouaven

In het militair hospitaal bij Rome overleed op woensdag 25 november 1868 zouaaf Hendrik Janssen. Hij kwam, evenals zouaaf Leonard Verstappen, uit Meijel. Het verhaal van deze Meijelse jongemannen is weinig bekend, maar met informatie uit het Nederlands Zouavenmuseum in Oudenbosch en met stukjes Meijelse archief kan iets van hun leven gereconstrueerd worden

Als je de kaart van Italië van rond 1850 bekijkt, zie je dat het land bestaat uit een aantal onafhankelijke staatjes en koninkrijkes. In het midden lag de kerkelijke staat, tot 1860 met Marche en Umbrië, tot 1870 alleen Latium met Rome.

Sinds 1846 was paus Pius IX hoofd van de katholieke kerk en staatshoofd van de staat rond Rome.

Guiseppe Garibaldi, Guiseppe Mazzini en koning Victor Emanuel II van Piëmont waren in die tijd voorvechters om van Italië

één geheel te maken.

De paus wilde echter zijn grondgebied niet afstaan en met hulp van de Franse keizer Napoleon III kon hij het behouden.

In 1864 stopte deze keizer echter met zijn steun. De paus deed toen een beroep op de katholieke jongeren van Europa om hem als militair te helpen.

Er trokken tussen 1864 en 1870 zo'n 3181 jongens uit Nederland naar Rome om de paus te helpen als lid van het leger der zouaven. Deze zouaven waren gekleed als de soldaten van het Franse keurkorps bestaande uit voormalige lijfwachten van Berbervorsten in Zouavië op de grens van Algerijë en Tunesië. Uit heel Europa kwamen ruim 11.000 jongens om als zouaaf voor de paus te vechten.

In Nederland ging men eerst naar het klooster St. Louis in Oudembosch voor een paar dagen inleiding, voordat men in Brussel na een militaire keuring het 'Feuille d'enrôlement' (inschrijvingsformulier) tekende. Per trein trok men dan naar Marseille en vandaar met de boot naar Rome.

Je moest wel aan een aantal voorwaarden voldoen: katholiek zijn, een bewijs van goed gedrag hebben (afgegeven door de pastoor), medisch goed gekeurd zijn door een dokter, minstens 18 jaar zijn, ongehuwd zijn en geen kinderen hebben, je voor een half, twee of vier jaar aan de krijgstuicht willen onderwerpen en een bewijs hebben dat je vrijstelling van militaire dienst had of de militaire dienst vervuld had (afgegeven door de burgemeester).

Twee Meijelse jongens trokken naar Rome:

Hendrik Janssen werd op 8 oktober 1837 geboren als zoon van Willem Janssen en Hendrina Houben, wonend in de Straat (nu locatie Dorpsstraat 40-42). Hendrik was landbouwer evenals zijn vader en volgens pastoor Antoon van Kessel was hij lid van de Aartsbroederschap van de H. Rozenkrans en had hij een 'loffelijk gedrag'.

Hendrik vertrok 4 november 1867 vanuit Meijel en op 23 november 1867 (30 jaar oud) tekende hij in Brussel inschrijvingsformulier nummer 2605. Vervolgens was hij met legernummer 5351 pauselijk zouaaf van 23 november 1867 tot 25 november 1868.

Op deze laatste datum overleed hij in een militair hospitaal bij Rome aan 'brandkoorts'. Het zou hierbij gaan om een ontsteking aan de ingewanden waardoor men het inwendig enorm heet en uitwendig koud heeft. Mogelijk een vorm van dysenterie of rode loop.

Toen zijn dood bij de Meijelse pastoor Antoon van Kessel bekend werd, heeft deze de ouders op de hoogte gesteld van het overlijden en deelde daarna mee dat zij verlangden het hele verhaal te horen.

Leonard Verstappen werd op 4 maart 1839 op de Eerenbeemd geboren als zoon van landbouwer Jan Verstappen en Marie Rooijmans. Het gezin trok in 1842 naar Neerkant, waar zijn vader op 26 maart 1845 overleed en zijn moeder op 13 april 1846.

Leonard was dus als zevenjarige wees. Hij ging wonen bij grootvader Martinus Verstappen in Meijel en werkte van 20 april 1863 tot 21 juli 1867 op de Schans als knecht bij Willem Venmans en Petronella Aerthijs, de latere schoonouders van Jan Truijen. Daarna trok Leonard weer terug naar Meijel, waar hij attent gemaakt werd op de oproep van de paus.

Hij meldde zich op 6 februari 1868 (28 jaar oud) in Brussel met nummer 3635 op het inschrijvingsformulier. Op 11 februari 1868 werd hij in Rome als zouaaf gemeld onder nummer 7062. In het pauselijk leger was hij zouaaf 1ste klasse in de 5de compagnie van het 1ste bataljon, tot zijn ontslag op 12 augustus 1870.

Na zijn terugkeer in Nederland trouwde Leonard op 15 april 1872 in Helden met Johanna van Roij. Het huwelijk bleef kinderloos en Leonard overleed op 15 maart 1882 in Helden. Johanna hertrouwde op 15 januari 1883 met Jan Pollaart uit Maasbree, met wie ze een zoon kreeg.

De Meijelse zouaven hebben in hun periode niet kunnen deelnemen aan de twee bekendste veldslagen. Dat waren de slag bij Mentana op 3 november 1867 waarbij 5.000 zouaven 15.000 roodhemden van Garibaldi versloegen en de slag om Rome op 20 september 1870. Bij deze laatste slag werd op wens van de paus een 'staakt-het-vuren' afgekondigd, want het was zinloos om met 5.000 zouaven te vechten tegen 60.000 tegenstanders: een witte vlag op de koepel van de Sint Pieter. Dat leidde de Val van Rome in. Pas in 1929 werd vrede gesloten tussen de paus en het koninkrijk Italië met de instelling van de huidige Vaticaanstad.

Een streekgenoot, die gelijktijdig met Hendrik en Leonard zouaaf was, kon na zijn ontslag op 18 november 1869 wel genieten van een lang en wel gevuld leven. Dat was Johan Hubert Schell, die op zijn negentigste verjaardag (23 november 1933) voor de Katholieke Illustratie gefotografeerd werd als toen oudste man van Blerick, gekleed in zijn oude zouavenkledij en met de pauselijke onderscheiding Bene Merenti opgespeld.

Johan Hubert Schell

Hoe en waar deze zouaven in 1868 en 1869 gevochten hebben is niet bekend, misschien tegen rondtrekkende struikroversbendes. Maar op een monument in Rome staat gebeiteld '**Aan de dappere soldaten die vochten voor hun godsdienst en het behoud van Rome**'.